

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук

Бойван Олесі Степанівни на дисертацію

Постильної Олени Олексіївни на тему «Формування моральних цінностей студентів педагогічних університетів засобами інформаційно-комунікаційних технологій», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю

13.00.07 - теорія і методика виховання

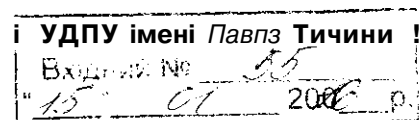
Суспільство XXI століття називають інформаційно-технологічним, оскільки основним принципом його існування та взаємодії є комп'ютеризація усіх діяльнісних сфер, зокрема освітньо-виховного процесу.

Сьогодні процес формування моральних цінностей студентів вимагає модернізованого наукового підходу для широкоаспектного застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Важливим постає питання використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій, які мають потужний потенціал для виховання молодого покоління. Саме студентська молодь потребує ціннісно **збагачених** відповідей **на моральні запитання**, тому що українське суспільство уже тривалий **період часу переживає руйнацію** старого ідеологічного підґрунтя та пошук побудови нового.

Відповідно до цього інтеграція ІКТ в загальний педагогічно-виховний процес значно підвищує якість виховних впливів, збільшуючи можливості студентів здійснювати вибір і реалізацію індивідуальної траєкторії сприйняття у відкритому освітньому просторі.

Відтак, актуальність обраної проблеми зумовлена необхідністю розв'язання зазначеного питання та відсутністю у теоретико-методичній літературі цілісної методики формування моральних цінностей студентів педагогічних університетів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Отже, зазначене дозволяє стверджувати, що дисертаційне дослідження Постильної Олени Олексіївни на тему «Формування моральних цінностей студентів педагогічних університетів засобами інформаційно-комунікаційних

технологій» є актуальним і своєчасним, оскільки спрямоване на подолання існуючих суперечностей, які позначаються на результатах навчально-виховного процесу формування системи цінностей у студентської молоді.

Про актуальність наукового дослідження О.О. Постильної свідчить і те, що воно виконано в межах комплексних наукових тем кафедри соціальної педагогіки та дошкільної освіти «Теоретико-методологічні засади формування толерантності у дітей та молоді» (державний реєстраційний номер 0115Ш01735), кафедри інформатики і кібернетики «Інформаційні технології у навчальному процесі» (державний реєстраційний номер 0115Ш01738) Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

Структура дисертації є логічною та виваженою. Дисертантка намагається вибудувати стратегію і тактику наукового пошуку таким чином, щоб охопити увагою важливі складові процесу формування моральних цінностей студентів педагогічних університетів засобами інформатико-комунікаційних технологій. **Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, ґрунтовних висновків, змістовних додатків та списку використаних джерел.** У вступі чітко визначено категоріальний апарат дослідження, де належним чином узгоджено його мету, об'єкт, предмет, гіпотезу та завдання, яким відповідають вдало дібрані автором методи науково-педагогічного пошуку. Це уможливило наукове обґрунтування його теоретичних положень і висновків, дозволило вмотивовано визначити новизну дисертації.

Детальне ознайомлення з матеріалами дисертаційного дослідження, аналіз основних положень та висновків дозволяють констатувати те, що автору вдалося успішно вирішити основні завдання та досягти мети науково-педагогічного пошуку. Вважаємо доцільним коротко зупинитися на певних конструктивних рішеннях та здобутках О.О. Постильної, які характеризуються науковою новизною, теоретичною та практичною значущістю.

Виклад основного змісту дисертації логічно починається з аналізу філософської, соціологічної та психолого-педагогічної літератури щодо визначення теоретичних основ формування моральних цінностей студентської молоді засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Зазначимо, що авторкою було з'ясовано сучасний стан наукової проблеми у виховній теорії і практиці та уточнено зміст ключових понять дослідження; розкрито та схарактеризовано педагогічні підходи, які спрямовані на формування моральних цінностей студентів; визначено критерії, показники та схарактеризовано рівні сформованості моральних цінностей у студентів педагогічних університетів; теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування моральних цінностей студентів педагогічних університетів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Слід відзначити чіткість та коректність обґрунтованого О. О. Постильною понятійного апарату. Всі парадигми, які є в дослідженні відіграють ключові ролі, **старанно аналізуються і розкриваються.** їх тлумачення достатньо аргументоване та **підкріплене авторською інтерпретацією.**

Так, дисертанткою, на нашу думку, досить вдало розкрито сутність поняття «формування моральних цінностей студентів педагогічних університетів» як системну діяльність суб'єктів виховного процесу, що спрямована на розвиток моральної свідомості та удосконалення моральної поведінки, а також визначення їхньої моральної позиції у виконанні майбутньої соціальної ролі вчителя, який прагне до створення сприятливих умов виховання майбутнього покоління в освітньо-культурному просторі, у тому числі і віртуальному, яке розкривається як процес цілеспрямованого та керованого внесення змін-нововведень в педагогічну систему, який спрямовано на підвищення її якості та ефективності за умов системного застосування освітніх інновацій.

О. О. Постильною доведено, що інформаційно-комунікаційні технології є не лише технічними засобами у вузькому сенсі, а сучасними потужними виховними засобами, що належать до системи складного інформаційного впливу на розвиток особистості. Визначено прикладне значення їх використання у виховному процесі та констатовано, що на основі використання інформаційного впливу відбувається процес формування моральних цінностей студентської молоді.

Дисертанткою правомірно визначено, що матеріали дисертації можуть бути використані у вищих педагогічних навчальних закладах під час викладання курсів: «Інформаційні технології в науці та освіті», «Медіаосвіта та медіаграмотність», «Комп'ютерні технології у навчальному процесі», «Методика виховної роботи», при підготовці спецкурсів. Основні положення та висновки дисертації можуть бути використані у професійній підготовці майбутніх учителів, системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Особливої уваги заслуговує розроблені дисертанткою педагогічні умови формування **моральних цінностей студентів педагогічних університетів** засобами інформаційно-комунікаційних технологій, а саме: збагачення теоретичної обізнаності студентів педагогічних **університетів** про сутність цінностей; забезпечення позитивної мотивації **студентів** до формування моральних цінностей засобами інформаційно-комунікаційних технологій; активізація свідомого оволодіння студентами педагогічних університетів досвідом виховної діяльності за допомогою засобів інформаційно-комунікаційних технологій. На основі проведення дослідницько-експериментальної роботи О. О. Постильною здійснено перевірку впливу розроблених педагогічних умов на процес формування моральних цінностей студентів педагогічних університетів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Аналіз результатів формувального експерименту засвідчив позитивну динаміку змін у формуванні моральних цінностей студентів педагогічних університетів засобами інформаційно-комунікаційних технологій: кількість

респондентів експериментальної групи з низьким рівнем сформованості моральних цінностей зменшилася, підвищилася кількість студентів за середнім рівнем, значно зросла кількість респондентів з високим рівнем.

Необхідно також відзначити організацію та проведення педагогічного експерименту, його тривалість, масовість, масштабність, багатоплановість і цілеспрямованість. Вірогідність одержаних автором наукових результатів не викликає сумніву, оскільки вони цілком адекватні суті та конкретним задачам дослідження і досягнуті завдяки системному використанню комплексу взаємопов'язаних дослідницьких методів і ґрунтовної джерельної бази. Одержані дисертанткою результати достатньо переконливо представлено у висновках до розділів та прикінцевих висновках, які відповідають найважливішим положенням рецензованого дослідження та поставленій меті. Заслужують на увагу додатки до дисертаційної роботи, які вдало доповнюють її зміст.

Матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях.

Зміст автореферату повністю відповідає основним положенням дисертаційної роботи, а 12 наукових публікацій з достатньою повнотою розкривають основні положення й висновки дисертації та цілком відповідають встановленим вимогам.

Отже, обсяг і зміст рецензованої дисертації переконують, що робота є самостійним дослідженням, наукова новизна якого полягає у цілісному висвітленні проблеми процесу формування моральних цінностей студентів педагогічних університетів засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Вона має важливе значення для розв'язання актуальних проблем теорії і методики підготовки фахівців та демонструє наукову і професійну зрілість автора. Автор глибоко розуміє сутність проблеми, вміє систематизувати суттєві ознаки досліджуваного явища, науково інтерпретує окремі факти та експериментальні дані, враховуючи їх об'єктивну та суб'єктивну зумовленості.

/

Високо оцінюючи результати рецензованого дослідження, вважаємо за потрібне висловити деякі зауваження і побажання:

1. У дисертації зроблено акцент на закони педагогіки творчості, які авторка визначає основоположними для формування моральних цінностей студентів педагогічних університетів засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Бажано додатково пояснити, яким чином діє закон фасилітаційного режиму педагогічного впливу, оскільки цей аспект у дисертації розкрито не в повній мірі.

2. У дисертації розроблено критерії та показники сформованості моральних цінностей, проведено ґрунтовну діагностику на контсатувальному етапі. Натомість такий показник як наявність знань про моральні цінності інтелектуального критерію та такий показник як вміння зробити моральний вибір та слідувати йому діяльнісно-вчинкового критерію розкрито не у повній мірі.

3. У роботі доречною була б розробка технології формування моральних цінностей студентів педагогічних університетів засобами ІКТ для більшої деталізації та структурованості використаних методологічних підходів, принципів, завдань та умов.

4. У дисертації, зокрема у висновках, автор намагається сформулювати низку негативних тенденцій серед яких - брак науково-методичного забезпечення та слабка теоретична обізнаність про ефективність інформаційних продуктів у формуванні моральних цінностей. Погоджуючись із цим, вважаємо доречним для пом'якшення цієї тенденції виробити науково-методичні посібники та методичні рекомендації, використовуючи матеріали дослідження.

5. У роботі зустрічаються технічні та стилістичні помилки.

Однак висловлені зауваження мають рекомендаційний характер і не знижують загальної наукової цінності та практичної значущості виконаного дослідження. Дисертація на тему «Формування моральних цінностей студентів педагогічних університетів засобами інформаційно-комунікаційних

технологій» є самостійною завершеною науковою працею, що містить нові науково обґрунтовані результати, які мають важливе значення для подальшого розвитку теорії і методики підготовки студентів.

Дисертаційна робота відповідає вимогам пп. **9, 11, 12, 13, 15** «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, а її автор - Постильна Олена Олексіївна - заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.07 - теорія і методика виховання.

Офіційний опонент:
кандидат педагогічних наук

Бойван Олеся Степанівна